

Suchou nohou (nejen) mezi vodou

Text: Jan Moravec

Pasíčka. Samota nedaleko Proseče, katastrálně však patřící pod Bor u Skutče, do kterého je to ovšem pěkných pár kilometrů přes les. Pokud vám tohle jméno něco říká, pak nejspíš ve spojitosti se záchrannou stanicí pro volně žijící živočichy. Ano, právě tady se už od roku 1999 nachází jedna ze záchranných stanic, které jsou schopny postarat se o zraněná či jinak handicapovaná divoká zvířata. Kolem ní však postupně vzniká rozlehlý ekovýchovní areál. Jako zatím poslední zde byla před třemi lety - na Vánoce 2016 - díky programu NET4GAS Blíž přírodě otevřena naučná (mini)stezka Suchou nohou mezi vodou.

▲
Pozorovací molo na jedné z tůňek. Foto Jan Moravec

Tato naučná stezka je v rámci projektů Blíž přírodě poněkud netradiční. Nenajdeme na ní žádné panely s popisy přírodních či místopisných

zajímavostí, je spíše zážitková. Soustava osmi různě velkých tůň pod areálem záchranné stanice byla vybudována v roce 2015. Částečně pro

SPOLEČNOST NET4GAS

je spolehlivým a bezpečným provozovatelem přepravní soustavy pro zemní plyn v České republice a rozvíjí odpovědnou politiku ochrany životního prostředí s ohledem na současné a budoucí generace. Od toho se odvíjí nejen její odpovědné podnikání, ale také dlouhodobá strategie firemní filantropie realizovaná v rámci programu NET4GAS Blíž přírodě. Je dlouholetým generálním partnerem Českého svazu ochránců přírody, se kterým se podílí na zpřístupnění přírodně cenných lokalit veřejnosti, a také celostátních přírodovědných soutěží Zlatý list a Ekologická olympiáda, které pořádá Sdružení mladých ochránců přírody ČSOP. Více informací o programu a zpřístupněných lokalitách najdete na www.blizpriode.cz.

zvýšení zdejší biodiverzity, částečně jako prostor pro rehabilitaci léčených vodních ptáků. Jelikož se místní organizace Českého svazu ochránců přírody kromě záchrany zvířat věnuje, jak již bylo napsáno výše, i ekologické výchově, vznikla záhy myšlenka využít tůň i pro tuto aktivitu. Ve druhé polovině roku 2016 zde proto byla vybudována asi 300 metrů dlouhá stezka se dvěma odpočívadly a moem pro zkoumání vodních breberek. Spatřit v tůních a kolem stezky lze – pomíne-li pacienty záchranné stanice – třeba volavky popelavé, čápy bílé, labutě, ledňáčky, užovky obojkové, dva druhy čolků (obecného a horského), ropuchy či zelené skokany. Nejen malí návštěvníci si pak mohou vyzkoušet své znalosti života kolem vod na čtyřech interaktivních panelech. Víte, jak seřadit fotografie jednotlivých vývojových stadií žáby? Poznáte obojživelníky podle očí? Víte, komu „od vody“ patří nakreslené stopy? Poznáte všech 12 živočichů, které zde lze potkat? Správné odpovědi naleznete na konci stezky.

Když už tu jsme, rozhlédněme se trochu i kolem. Co dalšího Pasička nabízí? Hned vedle tůň se rozkládá paleontologicko-geologická expozice, nazvaná Brána do pravěku. Je návštěvnickým centrem Národního geoparku Železné hory. Pokud nyní někdo zbystřil, že Prosečsko přeci neleží v Železných horách, má samozřejmě pravdu. Geopark Železné hory nezahrnuje jen vlastní Železné hory, ale i rozlehlou oblast východně od nich, právě až k nedaleké říčce Novohradce. Co je ke spatření tady? Kromě klasické geologické expozice kamenů regionu třeba modely amonitů (ohromných druhohorních vodních „šneků“; ve skutečnosti hlavonožců), v jednom

▲ Tůň těsně po dokončení, ještě před vybudováním naučné stezky.
Foto Jan Moravec
▼ Jedna z tůň s labutěmi. Foto Jan Moravec

▼ Poznáte, co kolem žije? Foto Marie Cachová

▲ Stopy kolem tůní. Foto Kateřina Adámková

▼ Z paleontologické expozice Brána do pravěku. Foto Jan Moravec

z jezírek druhohorní žralok (jehož zuby se v regionu nacházejí) či znázornění, jak postupně vzniká z jednolitého bloku pískovce pískovcové skalní město. Expozice ale regionalitu úplně nectí, takže třeba nejoblíbenější atrakce, pískoviště, v němž si lze vyhrabat kostru dinosaura, je připomínkou nálezu kostí býložravého dinosaura jihozápadně od Kutné Hory, tedy již mimo geopark. A prolézačka v podobě hlavy Tyrannosaura rexe je úplně „mimo“, tento asi nejznámější ještěr nebyl nikdy nalezen nejen v Čechách, ale dokonce ani v Evropě.

Vlastní záchraná stanice má část léčebnou a část expoziční. Léčebná část je pro veřejnost nepřístupná, neboť pacienti, budou-li toho schopní, by se po vyléčení měli vrátit zpět do volné přírody. Proto je třeba udržet jejich minimální kontakt s lidmi, aby neztratili plachost. Podobných stanic, zajišťujících péči o handicapované divoce žijící zvířata, funguje v současné době pod hlavičkou Národní sítě záchraných stanic, koordinované Českým svazem ochránců přírody, po republice 34 a Pasíčka mezi nimi patří k těm větším. Ročně jí projde na tisíc zvířat, z nichž vrátit do volné přírody se podaří kolem šedesáti procent. Což vůbec není málo, vezmeme-li v úvahu, že mnoho pacientů přichází do stanic se zraněními neslučitelnými se životem, například po popáleninách od drátů vysokého napětí či po dopravních nehodách, jiné se sice vyléčit podaří, ale zůstávají trvale handicapovaní, neschopní návratu do přírody. Právě s nimi se lze setkat ve druhé, expoziční části. Na jejich příkladech je demonstrováno, jak zvířata k úrazům přicházejí, a jak jim předcházet.

S okolní krajinou je to vše spojeno další naučnou stezkou, nazvanou lapidárně Pasíčka. Na ní již najdeme

standardní informační panely. Ne-standardní je však její struktura. Ony jsou to vlastně tři naučné stezky v jednom. Hlavní větev spojuje Pasíčka se vsí Bor a slouží tak turistům jako spojka mezi zde popisovaným areálem a turisticky atraktivní oblastí Maštale. Na jejích 10 zastaveních se návštěvník seznámí s přírodou okolí – jednotlivé tabule jsou věnovány místní geologii, rostlinstvu, ptákům, savcům, obojživelníkům či hmyzu. Druhá větev, podél cesty od Proseče k parkovišti stanice, je dendrologická. Představuje naše původní dřeviny. A konečně třetí větev, od parkoviště k záchranné stanici (která pokračuje i uvnitř záchranné stanice) je věnovaná stylově ochraně divokých zvířat – prevenci úrazům a dalším možnostem, jak jim každý z nás může pomoci.

Naučná stezka Suchou nohou mezi vodou, stejně jako venkovní část „Brány do pravěku“ jsou volně přístupné,

záchrannou stanicí a infocentrum geoparku lze navštívit v otvíracích hodinách (viz www.pasicka.cz). Nejsnadnější přístup na Pasíčka je z Proseče, kam jezdí autobusy především z Litoomyšle a z Chrástu u Chrudimi (odbočka z hlavní silnice v severozápadní části města je označena šipkou), rozhodně však stojí za to návštěvu těchto míst spojit s důkladnějším protouláním zdejšího kraje. ■

*Záchranná stanice pro zraněné divoce žijící živočichy – expoziční část.
Foto Jan Moravec*

*Sbírka regionálních hornin.
Foto Jan Moravec*

